

УДК 342.5

Наливайко Л.Р.

завідувач кафедри загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор

Наливайко Л.Р.

заведующая кафедрой общеправовых дисциплин
Днепропетровского государственного университета внутренних дел,
доктор юридических наук, профессор

Nalyvaiko L.R.

The chair of Common Disciplines Department of
Dnepropetrovsk Internal Affairs State University
Doctor of Jurisprudence, Professor

Чепік-Трегубенко О.С.

викладач кафедри загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Чепик-Трегубенко О.С.

преподаватель кафедры общеправовых дисциплин
Днепропетровского государственного университета внутренних дел

Chepik-Tregubenko O.S.

Lecturer, Department of general legal disciplines
Dnepropetrovsk State University of Internal Affairs

ТРАНСПАРЕНТНІСТЬ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ: ВІТЧИЗНЯНИЙ І ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Трансформаційний стан суспільних відносин в Україні характеризується низкою кількісних та якісних тенденцій, серед яких у контексті розвитку

сучасного суспільного ладу на особливу увагу заслуговує проблематика транспарентності публічної влади.

В умовах модернізаційного процесу подальшим вектором розвитку в Україні є створення системи соціального партнерства між органами державної влади й місцевого самоврядування та інститутами громадянського суспільства. Оптимальні можливості для результативної взаємодії громадянського суспільства та публічної влади, збалансованості їх відносин складаються у державах з демократичним режимом.

Актуалізація наукової проблематики транспарентності публічної влади пов'язана з тим, що нині глобалізаційні процеси суттєво впливають на вибір пріоритетів у діяльності держави. Для забезпечення ефективного розвитку громадянського суспільства головним та незмінним стратегічним напрямом державної політики України має стати зміцнення принципу транспарентності публічної влади з урахуванням позитивних аспектів євроінтеграційних і глобалізаційних процесів. Комплексний підхід до вивчення й чіткість розуміння транспарентності публічної влади у контексті становлення сучасного суспільного ладу України сприятиме подальшому формуванню демократичної держави та відкритого суспільства.

Проблема наукового розуміння сутності транспарентності публічної влади в аспекті становлення сучасного суспільного ладу України має актуальне теоретичне і практичне значення й концентрує засади філософської, соціологічної, політологічної, управлінської, юридичної та інших наук.

Окремі аспекти транспарентності публічної влади стали предметом наукового аналізу у роботах таких вітчизняних та зарубіжних фахівців, як: С. Авак'ян, О. Андрійко, Е. Афонін, Ю. Барабаш, Дж. Бохман, В. Бринцев, С. Вітвіцький, Р. Даль, А. Джагарян, В. Гаращук, Н. Гудима, Б. Ебзеєв, М. Івонін, В. Кабишев, С. Ківалов, Дж. Кін, А. Колодій, О. Крет, О. Кутафін, В. Лучін, П. Манченко, О. Овсяннікова, О. Петришин, Г. Пизіна, П. Рабінович, О. Суший, В. Тацій, Ю. Тихомиров, Д. Хамфрі, В. Шаповал, Н. Шаптала та ін. Ці вчені зробили вагомий внесок у дослідження зазначеної проблематики, проте

сучасний стан її наукової розробки характеризується певною концептуальною невпорядкованістю. Тому, існує потреба у поглибленому дослідженні питання зміцнення принципу транспарентності публічної влади в Україні на сучасному трансформаційному етапі.

Виникнення інституту транспарентності у суспільно-політичному житті вчені пов'язують з появою потреби підданих та громадян західноєвропейських держав у повноцінній участі у політичному житті суспільства, діяльності його політичних і суспільних інститутів в епоху боротьби за політичні права [1, 8]. Обов'язковою умовою такої участі була інформаційна взаємодія з владою.

На межі XIX-XX ст.ст. ідея транспарентності влади отримує визнання світової спільноти й набуває завершеного політико-юридичного змісту як важлива ознака адміністративної та політичної комунікації між публічною владою і населенням [2, 63]. Для України проблема забезпечення належного рівня транспарентності влади стала актуальною після розпаду СРСР та здобуття нею незалежності.

З часом транспарентність публічної влади в Україні почали визначати як одну із фундаментальних умов утвердження суспільного і державного ладу.

Сьогодні юристи-теоретики та практики як в Україні, так і поза її межами активно оперують поняттям «транспарентність». Проте цей термін неоднаково трактується у науковій літературі. Одним із важливих моментів розуміння поняття «транспарентність» слід визнати необхідність координації, узгодження різних поглядів, позицій, шкіл, методів наукових розвідок.

Закономірності розвитку принципу транспарентності зумовлюють необхідність пошуку та застосування у процесі дослідження багатоаспектного і багатомірного підходів, міждисциплінарного вивчення її різних сторін. Міждисциплінарний розгляд проблеми транспарентності публічної влади забезпечує діалектичний погляд на це явище, тобто необхідним є комплексне застосування взаємодоповнюючих методів наукового пошуку, що значно збільшує потенціал теоретичного аналізу.

У такому контексті постає завдання вивчення транспарентності публічної влади як нормативно об'єктивованого, складного комплексу у сфері організації та діяльності держави і громадянського суспільства, які обумовлені історичними умовами й рівнем розвитку політичних, економічних, культурних та інших відносин і відповідних інститутів.

З метою подолання структурно-логічної невизначеності транспарентності доцільно проаналізувати основні наукові підходи вітчизняних та зарубіжних вчених щодо її змісту. Такими підходами є визначення транспарентності публічної влади: як комплексного явища; як можливості доступу до публічної інформації; як відкритої діяльності; як гласної діяльності; як підзвітності; як участі в управлінні державними справами тощо. Наведені підходи визначають пріоритетні напрями наукового опрацювання цієї проблематики.

Термін «транспарентність» як ознака комунікації між публічною владою та населенням був розроблений в англо-американській соціальній науці. З англійської («transparency») дефініція «транспарентність» тлумачиться як прозорий, зрозумілий, явний («trans» – прозорий, наскрізь та «pareo» – бути очевидним). Нині це поняття можна зустріти у багатьох мовах світу: іспанською – *transparencia*, італійською – *trasparenza*, німецькою – *transparenz*, французькою – *transparence* тощо.

На думку вітчизняних дослідників Е. Афоніна та О. Сушия, які вивчають проблематику транспарентності у контексті науки державного управління під транспарентністю влади слід розуміти базову властивість політичної влади, яка забезпечує розвиток демократії, громадянського суспільства шляхом відкритості дій різних гілок влади, процедури прийняття політичних рішень та активізації громадського контролю за діяльністю органів державної влади й управління. Вчені наголошують, що поняття «транспарентність» змістовно поєднало у собі як «прозорість», так і «відкритість», часто ці терміни застосовуються як рівнозначні та вживаються поряд із поняттями «гласність» та «публічність» [3, 7-9]. На думку науковців, найчастіше значення поняття транспарентності пов'язується з доступом до інформації щодо соціальних,

економічних, політичних та інших процесів. Але, разом із тим дослідники наголошують, що недоцільно зводити взаємодію органів влади і громадян суто до одержання чи надання інформації.

Інтегрований підхід щодо розуміння сутності поняття «транспарентність» з позиції державного управління застосувала М. Пашковська та визначила його як сукупність компонентів, які формують належний рівень розуміння й обізнаності громадян щодо різних аспектів діяльності органів влади, а також забезпечують права і можливості доступу до інформації, участі у роботі органів влади, впливу на прийняття рішень та контролю за діяльністю посадових осіб [4, 140]. Такий підхід науковця є виваженим і прийнятним у сучасних умовах розвитку суспільного ладу України.

М. Івонін вивчає транспарентність державного управління у межах соціологічної науки. Дослідник виділяє два типи транспарентності: транспарентність об'єкта управління та транспарентність суб'єкта управління, яка своєю чергою поділяється на внутрішню (доступність інформації про суб'єкт управління для нього ж) і зовнішню (доступність інформації про суб'єкт управління для громадськості) [5, 6-7]. Автор конкретизує роль інформаційної складової транспарентності. Але, слід зазначити, що транспарентність не обмежується лише доступністю до інформації, – це більш комплексне, змістовне поняття.

Низку наукових розвідок у сфері транспарентності публічної влади було проведено з позиції політологічної науки, які репрезентовано роботами О. Крет, Г. Пизіної, С. Романюка, С. Сергеева та ін.

С. Сергеев зауважує, що транспарентність найчастіше розуміється як «прозорість» чи «відкритість» влади, проте у політологічному вимірі включає у себе дві пов'язані складові: здійснення громадського контролю в обов'язковому поєднанні з можливістю громадян легально впливати на органи влади, інститути та процедури, пов'язані з прийняттям рішень [6, 80]. Забезпечення принципу транспарентності діяльності органів публічної влади створює умови для проведення об'єктивного і справедливого громадського контролю процесів,

що відбуваються у державі й суспільстві. Це є фундаментальною умовою подальшого розвитку України як демократичної, правової держави. Проте, запропоноване автором визначення транспарентності влади звужує зміст досліджуваного явища.

У свою чергу О. Крет трактує транспарентність державної влади як відкритість, прозорість, гласність, публічність та підзвітність процесу формування, розвитку і функціонування органів державної влади різного рівня й процесу прийняття ними рішень. Інтерпретуючи атрибутивні характеристики транспарентності, дослідниця зауважує, що: прозорість – технологічна, відкритість – інституційна, гласність – інструментальна характеристики транспарентності, публічність – доступність будь-якої інформації щодо різних соціальних суб'єктів, підзвітність – контрольна функція транспарентності [7, 7]. Науковець використала комплексний підхід та розглянула транспарентність влади як засадниче поняття, що відповідає сучасним процесам демократизації суспільства.

Г. Пизіна визначає транспарентність як базову характеристику виконавчої влади, яка забезпечує розвиток демократії, громадянського суспільства шляхом відкритості виконавчої влади, процедури прийняття політичних рішень та активізації громадського контролю над діяльністю органів влади. На думку вченої, атрибутивними елементами транспарентності є гласність, прозорість та відкритість [8, 12]. Як складну конструкцію, яка включає у себе поняття «гласність», «відкритість влади», «доступ до інформації» розглядає транспарентність політичної влади С. Романюк [9, 6]. Така позиція дослідників зумовлює віднести їх до науковців, що визначають транспарентність як комплексне поняття, яке поєднує низку складових.

У межах юридичної науки П. Манченко розглядає транспарентність, у першу чергу, як право громадян на отримання інформації про діяльність публічної влади. Однак більш точно, констатує автор, сутність поняття «транспарентність» як правового явища відображає підхід до його розгляду як універсального принципу здійснення публічної влади, що забезпечує

громадський контроль тих процесів, які відбуваються у державі та суспільстві [10, 167]. Дослідник трактує прозорість у двох аспектах. У першому випадку наголошує на важливості інформаційної складової прозорості. У другому інтерпретує прозорість публічної влади як комплексне явище, яке сприяє ефективному проведенню громадського контролю.

Прозорість у праві, на думку Д. Гуніна, може розглядатися як правовий інститут та правовий режим, який виникає на його основі, що складається із сукупності правовідносин з приводу доступу різних суб'єктів до інформації, яка їх цікавить з відповідною повнотою, достатністю і вірогідністю. Автор зазначає, що прозорість влади поєднує такі елементи, як: прозорість та відкритість, що виражають рівень довіри до здійснюваної діяльності; доступність, тобто можливість отримання необхідної інформації про діяльність публічної влади; гласність, що полягає у можливості громадського обговорення публічної інформації; ясність і зрозумілість будь-якої діяльності влади [1, 3]. Підсумовуючи свої міркування вчений стверджує, що саме можливість отримання інформації є запорукою розуміння процесів, що відбуваються у певній сфері суспільної діяльності.

На думку Л. Валітової, жоден із термінів – «відкритість», «гласність», «публічність» – не може розкрити поняття «прозорість» повністю. Вони, переважно, виступають в якості елементів досліджуваного поняття [11, 344]. Головною складовою прозорості науковець вважає «доступність». Відкритість, гласність і публічність виступають засобами, що забезпечують доступність тієї чи іншої інформації.

Вивчаючи проблематику «прозорості судової влади» вітчизняна дослідниця О. Овсяннікова, під ним розуміє стан організації судової системи і юридичної діяльності суду в демократичному суспільстві, який задовольняє потреби громадськості в отриманні інформації про механізм функціонування судових інстанцій, про ухвалені судами рішення, структуру тощо [12, 4]. У даному випадку мова йде про певне ототожнення прозорості та доступу до інформації, що істотно звужує змістовно досліджуване явище.

Варто наголосити, що значна кількість зарубіжних авторів, зокрема, європейських та американських, досліджуючи проблематику транспарентності влади її змістовну частину обмежують інформаційною складовою, відкритістю тощо. Так, Х. Парк та Дж. Бленкінсоп транспарентність тлумачать як відкритий потік інформації [13, 255-256]; Д. Кауфманн, Г. Мехрез і Г. Тугрул наголошують, що транспарентність означає збільшення потоку своєчасної та надійної економічної, соціальної та політичної інформації, яка доступна для всіх зацікавлених сторін [14]; Д. Алт та Р. Лоурі вважають, що зміст транспарентності полягає у доступнішій та достовірнішій державній інформації [15, 382]; С. Піотровський та А. Бертеллі термін «державна (урядова) транспарентність» визначають найважливішим елементом доступу до державної інформації [16]. Дослідники виділяють низку механізмів, які допомагають забезпечувати транспарентність державних органів: доступ до публічної інформації шляхом подання запитів, розкриття інформації органами влади, захист інформації, проведення відкритих зустрічей тощо.

Транспарентність діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування означає відкритість процесу прийняття ними державно-владних рішень, вважає Дж. Л. Броз [17]. Р. Мітчел наголосив, що транспарентність є принциповою характеристикою у цілому політичній системі сучасної демократичної держави, яка включає у себе відкритість діяльності органів публічної влади і процедури прийняття ними рішень [18]. З іншого боку, він пропонує розглядати транспарентність лише як деякий обсяг доступної інформації щодо функціонування та колізій у діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування.

Інформаційна складова позначає відкритість і доступність інформації про політичних діячів, урядових чиновників тощо, а також про прийняті органами державного управління рішення вказує Дж. М. Балкін. Цікавою є думка дослідника відносно того, що інформаційна транспарентність може мати й інший бік, припускаючи необхідність отримання чиновниками інформації про суспільство [19, 394]. У цьому випадку налагоджується зворотній зв'язок і

з'ясовується думка громадськості щодо доцільності тієї чи іншої дії або розкриття інформації з певного питання, яким володіють органи публічної влади.

Систематизація наведених наукових підходів дозволяє дійти висновку, що більшість вітчизняних та зарубіжних науковців головною, або ж взагалі єдиною складовою транспарентності публічної влади визначають можливість громадськості безперешкодного доступу до публічної інформації, відкритість, громадський контроль тощо.

На сучасному етапі розвитку відкритої держави та громадянського суспільства обґрунтованим є застосування комплексного підходу до визначення сутності терміну «транспарентність».

У межах цього підходу, окрім вже вищезазначених думок вітчизняних дослідників, наведемо позиції деяких зарубіжних авторів. Так, М. Баухр та М. Грімес наголошують, що складовими транспарентності є: державна (урядова) відкритість, захист інформації і гласність [20, 8]. В. Бурке та М. Теллер розглядають транспарентність як комплексне явище, яке передбачає зростання відкритості органів державної влади, доступ до інформації, участь громадськості у прийнятті рішень, а також формування прозорої діяльності для своїх працівників шляхом полегшення доступу до інформації, обміну знаннями та співробітництва. Вчені розглядають транспарентність як: 1) принцип – органи влади мають прагнути до того, щоб їх діяльність була транспарентною; та 2) діяльність – органи влади повинні застосовувати конкретні дії, які дозволяють їм стати максимально транспарентними [21, 25]. На думку науковців транспарентність передбачає створення (формування) зрозумілого процесу управління та прийняття рішень, що зумовить залучення громадськості до діяльності органів влади.

Тематика транспарентності є актуальною та складною як у вітчизняній, так і зарубіжній науці. Очевидно, що кожен із наукових підходів має певні позитивні якості та відбиває певну позицію того чи іншого дослідника щодо проблеми транспарентності публічної влади. Проте, у науці наявні деякі

спрощення у розумінні і тлумаченні проблеми прозорості публічної влади.

Становлення інституту прозорості є багаторічною традицією демократичних країн. Ефективність взаємодії громадянського суспільства та публічної влади багато у чому залежить від ступеня прозорості останньої.

Зміна властивостей соціальної дійсності, зокрема державно-правової реальності в Україні, зумовлена набуттям незалежності, рухом до стандартів правової демократичної соціальної державності і органічно пов'язана зі зміною її ознак, у першу чергу, необхідністю трансформації уявлень про суспільний лад України. Більшість вітчизняних та зарубіжних авторів тлумачать прозорість у межах однієї складової. Однак, такий підхід в умовах розвитку сучасного суспільного ладу є дещо обмеженим, оскільки розкриває лише один з елементів прозорості, зокрема, можливість громадськості безперешкодного доступу до публічної інформації тощо.

Прозорість є фундаментальною ознакою публічної влади, змістом якої є двосторонній політичний взаємозв'язок між публічною владою та громадянським суспільством. Сьогодні у нашій країні назріла потреба у виробленні системи заходів розвитку принципу прозорості, оскільки органи публічної влади, що співпрацюють з інститутами громадянського суспільства, істотно підвищують результативність своєї діяльності. Прозорість дозволяє формувати такі відносини, при яких громадяни повноцінно реалізують своє конституційне право отримати інформацію про діяльність органів публічної влади, про вироблення ними публічно-владних рішень, здійснювати контроль за діяльністю органів державної влади та місцевого самоврядування тощо.

У сучасній дослідницькій літературі термін «прозорість» змістовно поєднав у собі такі складові, як: «прозорість», «відкритість», «гласність», «публічність», «підзвітність», «доступ до публічної інформації», «участь в управлінні державними справами» тощо. Вказані складові є ефективними та

дієвими лише у їх взаємозв'язку та взаємодії. Складові транспарентності ще мають бути ґрунтовно досліджені в нинішніх реаліях, зокрема, з позиції історичного ракурсу виникнення і функціонування.

Міждисциплінарний підхід до вивчення питання транспарентності публічної влади у контексті розвитку сучасного суспільного ладу України сприятиме формуванню демократичної держави та відкритого суспільства. Необхідними є подальші комплексні дослідження цієї проблематики з урахуванням вітчизняних реалій та позитивного зарубіжного досвіду.

ВИКОРИСТАНІ МАТЕРІАЛИ

1. Гунин Д. И. Транспарентность и тайна информации: теоретико-правовой аспект : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теория и история права и государства; история правовых учений» / Д. И. Гунин. — Екатеринбург, 2008. — 29 с.
2. Кагановська Т. Проблеми забезпечення транспарентності діяльності системи державного управління України / Т. Кагановська // Вісник Національної академії прокуратури України. — 2014. — № 5. — С. 62-68.
3. Транспарентність влади в контексті європейської інтеграції України : конспект лекції до короткотермінового семінару в системі підвищення кваліфікації кадрів / уклад : Е. А. Афонін, О. В. Суший. — К. : НАДУ, 2010. — 48 с.
4. Пашковська М. В. Поняття транспарентності в сучасній науці «Державне управління» / М. В. Пашковська // Ефективність державного управління. — 2013. — Вип. 34. — С. 135-143.
5. Ивонин М. Ю. Транспарентность государственного управления как объект социологического исследования : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. соц. наук : спец. 22.00.08 «Социология управления» / М. Ю. Ивонин. — Новосибирск, 2007. — 21 с.
6. Сергеев С. Г. Транспарентность внеконституционных политических институтов: особенности правового регулирования и реализации /

С. Г. Сергеев // Известия Саратовского университета. Серия «Социология. Политология». — 2010. — Т. 10. — Вып. 3. — С. 80-83.

7. Крет О. В. Институалізація транспарентності державної влади : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. політ. наук : спец. 23.00.02 «Політичні інститути та процеси» / О. В. Крет. — Чернівці, 2010. — 20 с.

8. Пызина Г. В. Транспарентность исполнительной власти: сущность и механизмы реализации в современной России: дис. ... канд. полит. наук : 23.00.02 / Пызина Галина Владимировна. — М., 2006. — 200 с.

9. Романюк С. В. Особенности демократизации политического управления в условиях глобализации: дис. ... канд. полит. наук : 23.00.04 / Романюк Сергей Васильевич. — М., 2005. — 181 с.

10. Манченко П. А. Конституционно-правовой принцип транспарентности деятельности органов государственной власти и органов местного самоуправления в Российской Федерации и зарубежных государствах: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02 / Манченко Павел Анатольевич. — М., 2012. — 183 с.

11. Валитова Л. И. К вопросу о сущности конституционного права на информацию о деятельности органов публичной власти / Л. И. Валитова // Вестник Башкирского университета. — 2014. — Т. 19. — № 1. — С. 343-347.

12. Овсяннікова О. О. Транспарентність судової влади : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.10 «Судоустрій; прокуратура та адвокатура» / О. О. Овсяннікова. — Х., 2009. — 20 с.

13. Park H. The roles of transparency and trust in the relationship between corruption and citizen satisfaction / H. Park, J. Blenkinsopp // International Review of Administrative Sciences. — 2011. — № 77 (2). — P. 254-274.

14. Kaufmann D. Voice or Public Sector Management? An Empirical Investigation of the Determinants of Public Sector Performance Based on a Survey of Public Officials in Bolivia [Electronic resource] / D. Kaufmann, G. Mehrez, G. Tugrul. — Access mode : http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=316865.

15. Alt J. Transparency and Accountability: Empirical Results for Us States / J. Alt, R. Lowry // Journal of Theoretical Politics [Electronic resource]. — 2010. — № 22 (4). — P. 379-406. — Access mode : <http://jtp.sagepub.com/content/22/4/379>.
16. Piotrowski S. Measuring Municipal Transparency / S. Piotrowski, A. Bertelli // Paper prepared for the 14th IRSPM conference [Electronic resource]. — Bern : [s. n.], 2010. — Access mode : http://www.irspm2010.com/workshops/papers/31_measuringmunicipal.pdf.
17. Broz J. L. Political System Transparency and Monetary Commitment Regimes [Electronic resource] / J. L. Broz // International Organization, 2002. — Access mode : http://pages.ucsd.edu/~jlbroz/pdf_folder/Broz_transp_IO.pdf
18. Mitchell R. B. Sources of Transparency: Information Systems in International Regimes [Electronic resource] / R. B. Mitchell // International Studies Quarterly. — 1998. — № 42. — Access mode : http://rmitchel.uoregon.edu/sites/rmitchel2.uoregon.edu/files/resume/articles_refereed/1998-ISQ.pdf
19. Balkin J. M. How Mass Media Simulate Political Transparency / J. M. Balkin // Cultural Values. — 1999. — Vol. 3. — №. 4. — P. 393-413.
20. Bauhr M. What is Government Transparency? New Measures and Relevance for Quality of Government [Electronic resource] : QoG Working Paper Series 2012:16 / M. Bauhr, M. Grimes. — Gothenburg : University of Gothenburg, 2012. — 26 p. — Access mode : http://www.qog.pol.gu.se/digitalAssets/1418/1418047_2012_16_bauhr_grimes.pdf.
21. A Guide to Owning Transparency. How Federal Agencies Can Implement and Benefit from Transparency / ed. by W. Burke with M. Teller. — Washington : Open Forum Foundation, 2009. — 88 p.

Анотація. У статті аналізується проблематика транспарентності публічної влади в Україні. Розкрито ретроспективний аспект транспарентності. Досліджено підходи до визначення поняття «транспарентність» у вітчизняній та зарубіжній науковій літературі. З'ясовано складові змісту транспарентності публічної влади з урахуванням розвитку сучасного суспільного ладу в Україні.

Зроблено висновок про комплексний характер транспарентності публічної влади.

Ключові слова: громадянське суспільство, публічна влада, транспарентність, прозорість, відкритість, гласність, публічність, підзвітність, участь в управлінні державними справами, громадський контроль.

ТРАНСПАРЕНТНОСТЬ ПУБЛИЧНОЙ ВЛАСТИ: ОТЕЧЕСТВЕННЫЙ И ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ

Аннотация. В статье анализируется проблематика транспарентности публичной власти в Украине. Раскрыт ретроспективный аспект транспарентности. Исследованы подходы к определению понятия «транспарентность» в отечественной и зарубежной научной литературе. Выяснены составляющие содержания транспарентности публичной власти с учетом развития современного общественного строя в Украине. Сделан вывод о комплексном характере транспарентности публичной власти.

Ключевые слова: гражданское общество, публичная власть, транспарентность, прозрачность, открытость, гласность, публичность, подотчетность, участие в управлении государственными делами, общественный контроль.

TRANSPARENCY OF PUBLIC AUTHORITIES: NATIVE AND FOREIGN EXPERIENCE

The article analyzes the problems of transparency of public authorities in Ukraine. Retrospective aspect of transparency is disclosed. Approaches to the definition of «transparency» in native and foreign scientific literature are researched. The content of the components of transparency of public authorities is clarified with a glance to the development of modern social system in Ukraine. There is a conclusion about the complex nature of the transparency of public authorities.

Key words: civil society, public authorities, transparency, limpidity, openness, publicity, glasnost, accountability, participation in public affairs, public control.